

13. INTRODUCCIÓ AL CONFLICTE DE LONDRES PERE GRANÉ I FELIU

El passat mes d'agost, Mark Duggan, un home negre de vint-i-nou anys, va morir a Tottenham quan estava sota custòdia policial. Com va succeir a Paris l'any 2005,¹³⁹ diferents tipus de desordre van esclatar en diferents localitats i municipis –Birmingham, Manchester, Wolverhampton o Gloucester– arreu del Regne Unit. Quatre nits consecutives de saquejos i incendis van deixar cinc persones mortes i més de 2.000 detinguts. La policia preveu que les investigacions criminals duraran anys.

Al barri de Tottenham, en el qual van començar els disturbis el 6 d'agost, quan succeeix quelcom greu que afecta la fràgil relació entre policia i comunitat –un arrest polèmic, una mort sota custòdia–, la gent fa una marxa cap a la comissaria de policia. El dia de la manifestació per la mort de Duggan, no hi va haver l'habitual diàleg entre la policia i els manifestants tal que es desactivés la tensió de la situació. Aquesta es va manejar malament, però “si només hagués sigut això, no s'hauria donat pas al desastre posterior” (Muir, 2011). Aquells qui van encapçalar la marxa la van dissoldre pacíficament i van implorar a la resta que fes el mateix. Tot i que la gent no es va creure l'explicació de la policia en relació a les causes de la mort de Duggan, els disturbis no foren conseqüència d'aquest empipament. Com diu Keith Flett, l'historiador socialista, “pots posar els mateixos elements junts i 99 vegades de 100 no passarà el mateix. Llavors quelcom succeeix, potser el moviment de la policia en contra d'algú, i llavors acaba essent una espurna” (Muir, 2011).

Encara que des dels mitjans de comunicació s'ha definit els disturbis i saquejos com a «disturbis racials» –*racial riots*–, «disturbis de classe» –*class riots*– o «consumisme violent» –*shopping riots*–, en cada municipi o barri les característiques d'aquests foren diferents, en tant que també ho eren les localitats i poblacions en les quals van transcórrer. Per exemple, mentre que el

¹³⁹ Hi ha diferències entre els disturbis del Regne Unit i els de les «*banlieues*» parisenques. D'una banda, els disturbis francesos gairebé no van penetrar al centre de la ciutat o els barris adinerats. Per l'altra, el malestar es traduïa en la crema de vehicles i edificis governamentals, a diferència del pillatge dels *riots* britànics. Per últim, en el cas dels disturbis de les *banlieues*, l'absència de les noves tecnologies va evitar que les multituds convergissin ràpidament a localitzacions llunyanes. “L'exclusió física i arquitectònica no apareix entre les raons citades per explicar la violència continuada del Regne Unit” (Goodman, 2011).

component racial a Birmingham fou central (Hussain, 2011), a Tottenham aquells que s'uniren a les protestes contra la mort de Duggan tan foren negres, com asiàtics o blancs (Lewis i Harkin, 2011). En relació a altres lectures del conflicte, mentre que “*el discurso dominante asocia a los jóvenes de las clases populares con un comportamiento antisocial*” (Jones 2011), part de la gent involucrada en el pillatge a Wood Green foren llicenciats desocupats (Rashid 2011). I és que les diferències entre disturbis també apareixen en el paper que va tenir la mort de Duggan. Mentre que a Londres aquest va motivar una revolta contra la policia, segons un estudi finançat pel govern britànic, “fora de Londres els disturbis generalment no es poden atribuir a la seva mort” (Lewis i Taylor, 2011). Ara bé, el gran debat s’ha generat al voltant del contingut polític d’aquest conflicte social. “Una manera d’aproximar-se a una qüestió tan complexa és distingir entre els incidents que desencadenen els disturbis i les causes que els fan més probables” (Ponticelli i Voth, 2011). En relació a les causes, l’estudi recent de Ponticelli i Voth realitzat a quasi quaranta països europeus demostra que existeix una clara associació estadística positiva entre retallades en la despesa i el nivell de malestar social (mentre que pujar els impostos no provoca el mateix efecte). En aquesta mateixa direcció, Tony Wood, cap de redacció adjunt de la revista britànica *New Left Review*, mesos abans de les revoltes afirmava el següent:

“Una ola de protestas sociales sacude, desde hace algunos meses, al Reino Unido a causa de «la austeridad justa» del primer ministro conservador, David Cameron. En el escenario político actual, estamos en presencia del surgimiento de jóvenes más radicales que sus mayores. [...] Esta generación se encuentra en una posición inédita: rechaza enérgicamente las tres principales fuerzas políticas¹⁴⁰, lo cual la lleva a optar de manera casi sistemática por tácticas extraparlamentarias que sus mayores habían dejado atrás¹⁴¹” (Wood, 2011).

La intuïció de Wood és valuosa en tant que percep l’augment de radicalitat a raó de la desconexió política i l’empitjorament de les condicions de vida.

¹⁴⁰ L’autor fa referència al partit laborista, al conservador i als liberal-demòcrates.

¹⁴¹ Els disturbis d’agost, però, no van ser duts a terme exclusivament per joves (Lewis i Harkin, 2011).

Tenint en compte tot el que s'ha dit, és pot concloure que el col·lapse de la llei i l'ordre en la societat consumista britànica va donar lloc al pillatge. No obstant, els fenòmens s'han d'ubicar en un context d'exclusió social (desigualtats de condicions i possibilitats, retallades en educació i pobresa), escassa mobilitat social i elevada desocupació. La desconexió política que acompanya aquest context –la qual és alhora causa i conseqüència d'aquest context social–, en un moment concret esclata, prenent forma de revolta social contra el sistema i la seva articulació política: el govern.¹⁴² Tot i que no s'està davant d'un moviment social, ja que no hi ha articulada una reivindicació col·lectiva pública continuada, cal tenir present que “la gent pot estar enutjada per problemes polítics –inequitat, manca de representativitat– mentre que el seu empipament pot no estar políticament dirigit o organitzat” (Jones i Riley, 2011). Com es podrà observar a continuació, Aguilar defineix aquest tipus de protestes com a «revoltes anòmiques»,¹⁴³ ja que l'estructura normativa que opera habitualment, i manté relativament cohesionats als membres de la comunitat, queda en suspens. “*Estas revueltas anómicas contemporáneas no parecen prepolíticas. Son el recurso de los grupos populares marginales, carentes de voz política institucional, para marcar terreno en la defensa de sus intereses. [...] En el capitalismo contemporáneo, estas formas de protesta son recurrentes y de frecuencia creciente*” (Aguilar, 2011). Alguns dels precedents dels riots de 2011 els podem trobar a Detroit el 1967 (Younge, 2011) l'estadi Heysel el 1985, a Brixton el 1981 o al mateix Tottenham l'any 1985 (Muir, 2011).

¹⁴² “L'oportunitat de «lluitar» contra el «govern», mitjançant la lluita amb la policia, va ser política” (Conroy, 2011).

¹⁴³ Aquestes emergeixen en societats on es compleixen tres condicions: La primera, hi ha alienació individual i absència de qualsevol estructura forta de cohesió col·lectiva. La segona, existeix una estructura normativa operativa per a la majoria percebuda com a quelcom aliè per una minoria (a vegades molt àmplia) que es considera a si mateixa al marge de la societat. I finalment, els protestataris refusen la forma de vida dominant però sense reivindicacions, únicament amb l'afany de destruir l'ordre establert. A això, cal afegir algunes observacions addicionals que fa l'autor.

Bibliografia

- AGUILAR, S. (2011), "Revueltas en un mundo sin normas", *El País*, (12/09)
- CONROY A. (2011), "Behind the Clapham riots: 'the police are the enemy'", *The Guardian*, (07/09).
- GOODMAN, D. J. (2011), "Riots in London and Paris: Plus ça change?", *The New York Times*, (09/08).
- HUSSAIN A. (2011), "Behind the Birmingham riots: 'the ultimate sacrifice for peace'", *The Guardian*, (07/09).
- JONES H. i M. RILEY, (2011), "Behind the Salford riots: The kids are angry", *The Guardian*, (05/09).
- JONES O. (2011), "El orden moral británico contra la «chusma»", *Le Monde diplomatique en español*, mensualitat d'octubre.
- LEWIS P. i J. HARKIN, (2011), "Who are the rioters? Young men from poor areas ... but that's not the full story", *The Guardian*, (10/08).
- LEWIS P. i M. TAYLOR, (2011), "Opportunism and dissatisfaction with police drove rioters, study finds", *The Guardian*, (03/09).
- MUIR, H. (2011), "Tottenham riots: missteps in the dance of police and frustrated community", *The Guardian*, (05/09).
- PONTICELLI J. i H.J. VOTH, (2011), "Fact. There is a link between cuts and riots", *The Guardian*, (16/08).
- RASHID N. (2011), "Behind the Wood Green riots: 'a chance to stick two fingers up at the police'", *The Guardian*, (05/09).
- WOOD, T. (2011), "El movimiento social británico sale de su letargo", *Le Monde diplomatique en español*, mensualitat de juliol.
- YOUNGE, G. (2011), "The Detroit riots of 1967 hold some lessons for the UK", *The Guardian*, (05/09).